

1 Hyvinvointisuunnitelma 2021

Hyvinvointisuunnitelma 2021 toteuttamisessa huomioidaan koronaepidemia, siihen liittyvät rajoitukset sekä sen vaikutukset hyvinvointiin, palveluihin ja talouteen. Toteuttamisessa huomioidaan, että toimintoja on voitava tarjota myös etänä, joten monipuolinen etätoiminnan kehittäminen on tulevana vuonna tärkeää.

1. Lapset ja lapsiperheet

Visio ja päämäärä:

Vaalassa lapsiperheillä on hyvä ja turvallista asua ja elää.

Tavoitteet:

Jokaisella lapsella on sellaista tekemistä, josta tulee hyvä mieli. Turvallinen lapsuus.

Hyvinvointisuunnitelman avulla pystytään tukemaan tarvittaessa vanhempia tai huoltajaa heidän kasvatustuessaan, jotta jokainen lapsi ja perhe pärjää, voi hyvin ja kokee olonsa turvalliseksi.

Tavoitteena on, että jokaisella lapsella on sellaista tekemistä, josta tulee hyvä mieli sekä joku harrastus ja ystävä.

Perheitä kannustetaan viettämään aikaa yhdessä.

Lapsille luodaan mahdollisuuksia vaikuttaa oman elinympäristönsä kehittämiseen.

Jokainen toimija ja yhteisö Vaalassa sitoutuu hyvinvointisuunnitelman ehkäisevän päihdetyön toimintamalliin. Tehdään ennaltaehkäisevää päihdetyötä kohdennettuna lapsiperheisiin, koska lapset ovat sijaiskärsijöitä vanhempien päihteiden käytön vuoksi

2. NUORET

Visio ja päämäärät: Vaalassa jokainen nuori on arvokas

Tavoitteet:

- Jokaista nuorta kannustetaan omatoimisuuteen, oman elämänsä hallintaan sekä vastuuseen valinnoistaan.
- Kaikilla on mahdollisuus harrastaa
- Kukaan ei ole yksin
- Nuoret kesätöihin

Hyvinvointisuunnitelman avulla etsitään keinoja ja toimintatapoja, minkä avulla nuori kokee olonsa turvalliseksi, pärjää ja voi hyvin. Nuorille hyvinvoinnin kannalta merkityksellisiä asioita ovat hyvät ihmissuhteet, terveys, perhe ja harrastukset.

Jokaisella nuorella tulee olla asuinpaikasta riippumatta monipuolisia vaihtoehtoja vapaa-ajalle ja harrastuksiin. Päämääränä on, että jokaisella nuorella on mielekästä tekemistä ja ystäviä. Kehitetään nuorisotalon toimintaa.

Nuorisoneuvoston rooli vahvistuu kunnanpäättöksentekojärjestelmässä kokemusasiantuntijana.

Yhteistyötä vanhus- ja vammaisneuvoston kanssa lisätään. Nuoria kannustetaan mukaan vapaaehtoistoimijoiksi

Nuorten aikuisten osalta korostuu tutkintoon johtavaan koulutukseen ohjaaminen, tutkinnon saaminen ja oman elämän hallinta.

Nuorten työpajatoimintaa uudistetaan ja nuorisotyön resursointia parannetaan.

Kiinnitetään huomiota liikennekäyttäytymiseen ja ennaltaehkäisevään päihdetyöhön.

Jokainen toimija ja yhteisö sitoutuu hyvinvointisuunnitelman ehkäisevän päihdetyön toimintamalliin sekä huomioimaan toiminnassaan koko Vaalan alueen.

3. AIKUISVÄESTÖ/TYÖIKÄISET

Visio ja päämäärät: Aikuisväestö on työkykyistä ja kokee kuuluvansa yhteisöön

Tavoitteet:

- Työttömyyden ehkäisy ja työttömyyskierteen katkaisu.
- Työttömän hyvinvoinnin lisääminen ja työllisyysmahdollisuuksien parantaminen.
- Yrittäjyyden edistäminen ja olemassa olevien yritysten toimintaedellytysten turvaaminen.
- Päihteiden käytön vähentäminen.
- Hyvät harrastukset hyvinvoinnin edistäjinä.

Keinot

- Me-hengen luominen
- Työpaikan ja työntekijän kohtaaminen
- Työttömyyteen liittyvä hyvinvoinnin edistäminen ja aktivointitoimenpiteet (työkyvyn ylläpitäminen)
- Ennaltaehkäisevä päihdetyö; alkoholin haitat ja välitys (lähipiiri erityishuomioon), ylisukupolvisen kierteen katkaisu.

4. SENIORIVÄESTÖ

Visio ja päämäärät:

Vaalassa senioreiden on hyvä asua ja elää! Seniorit ovat voimavara.

Tavoitteet:

- Terve ja hyvinvoiva vanhusväestö.
- Jokaisella vanhuksella on sellaista tekemistä, josta tulee hyvä mieli eikä kukaan ole yksin.
- Asiakas- ja palveluohjaus toimii ja on ihmistä lähellä.
- Vanhuksille tilanteeseen sopiva hoiva ja hoito.
- Turvallinen ja viihtyisä asuinympäristö.
- Vanhuksille mielekäs elämä kotona.
- Teknologian ja sähköisen maailman tuominen lähelle ikäihmistä.
- Vanhuksille on tarjolla palveluita, joita he iän myötä tarvitsevat.

Hyvinvointisuunnitelma pystyy tukemaan ikäihmisiä siten, jotta jokainen ikäihminen pärjää, voi hyvin ja kokee olonsa turvalliseksi.

Senioreille hyvinvoinnin kannalta merkittäviä asioita ovat, että arjen asiat sujuvat, kodin ja asumisen turvallisuudesta on huolehdittu, naapuriapua on eri-ikäisille, yhteisöllisyys on voimakasta ja sosiaali- ja terveyspalvelut järjestetty lähipalveluna.

Jokainen toimija ja yhteisö sitoutuu hyvinvointisuunnitelman ehkäisevän päihdetyön toimintamalliin sekä huomioimaan toiminnassaan koko Vaalan alueen. Jokainen toimija ja yhteisö sitoutuu hyvinvointisuunnitelman ehkäisevän päihdetyön toimintamalliin sekä huomioimaan toiminnassaan koko Vaalan alueen.

Lapset ja lapsiperheet

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho ja resurssit	Tilinpäätös 2021
Jokaisella lapsella on sellaista tekemistä, josta tulee hyvä mieli	Erilaisia ilmaisia tapahtumia perheille: liikuntatapahtumat, kotiseutuun ja historiaan tutustumista.	Hyvinvointipalvelut, vanhempainyhdistykset, kyläyhdistykset, liikuntaseurat, järjestöt ja yhdistykset	Kesällä järjestimme läpi kesän erilaisia maksuttomia tapahtumia ja lajikokeiluja lapsille, nuorille ja perheille. Yhdistykset järjestivät toiminta-avustuksella

			tapahtumia, joita raportoivat omissa toimintakertomuksissaan.
Enemmän toimintaa kesälle esim. kiertävät puulaakisat. Neittävän kyläyhdistyksen leirit.	Hyvinvointiosasto, urheiluseurat, Yhdistykset, järjestöt, Neittävän kyläyhdistys	Järjestettiin kiertäviä toimintailtoja sivukylillä. Vaalan karhu järjesti yleisurheilukoulua läpi kesän. Kesällä toteutimme lapsille toimintaa ulkona ja järjestimme Fortnite- lanit.	
Perheille tarjotaan mahdollisuutta varata liikuntasaleja omaan käyttöön.	Hyvinvointiosasto	Liikuntasalit maksutta käytössä.	
Retkeilyreitit, makkaranpaistopaikat pidetään hyvässä kunnossa.	Kunnan tekninen osasto,	Verty- hanke on osallistunut retkeilypaikkojen siivoamiseen ja kunnostamiseen yhteistyössä tekniikan kanssa. Valmennuspaja Lokki on ollut myös siivoamassa ja kunnostamassa nuotiopaikkoja.	
Kohtaamispaikkatoiminnan selvittäminen ja kehittäminen. Vapaaehtoisten suunnittelutyöryhmän kokoaminen. Kohtaamispaikkatoiminnan toteuttaminen korona-aikana esim.discord-alustalla (vrt. torstaitupa nuorille), erilaisia ryhmiä. Kotiinvietävä opetus, jos ei osaa käyttää?	Hyvinvointiosasto, POPSote, vapaaehtoiset atk-tukilaiset? (nuoret)	Vaala pääsi mukaan koulutusohjelmaan Sitra Lab 3: Demokratian kapeikot ja tässä yhtenä kehittämiskohteena myös kohtaamispaikkatoiminta. Kohtaamispaikkatoiminnan kehittäminen etenee kunhan tila-asia kuntakeskuksessa selviää. Sivukylien kohtaamispaikkatoimintaa kehitettiin kylien kanssa ja toiminta aloitettiin lokakuulla Veneheitossa, Suutarinkylällä sekä keskustassa.	
Perhekeskustoiminnan aloittaminen ja sisällöllinen kehittäminen. Yhteistyössä Oulunkaaren sosiaali- ja terveyspalvelut, POPSote sekä kunta. Perhekeskus suunnittelutyöryhmän perustaminen? Tavoitteena	Vaalan kunta, Hyvinvointipalvelut, Oulunkaari, POPSote	Perhekeskustoiminnan kehittämisen alkuvaiheessa tärkeää on koota lasten ja lapsiperheiden toimintoja ja palveluita. Lapsen tuen polku on valmistunut. Fyysisen perhekeskuksen suunniteltu viivästyi STM:n	

vanhemmuutta tukevat kohtaamiset vertaistensa sekä perheiden kanssa työskentelevien tahojen kanssa. Lisätään perheiden resilienssiä, joka edistää päihitteettömyyttä, kannattelee erilaisissa kriisesissä ja tukee ihmisten ja yhteisöjen tuottavuutta. Kehitetään myös sähköistä moniammatillista perhekeskustoimintaa. Korona-aikana toiminnan aloittaminen kuten vanhempien vertaisutukiryhmä esim. discordissa.		evätyä poikkeusluvan, virtuaalista yhteistyötä kehitetään kokoamalla tuen polkua.
Lasten kannustaminen käyttämään kirjaston palveluja ja toiminnan kehittäminen. Kirjaston hyödyntäminen koulun jälkeen.	kirjasto, hyvinvointipalvelut	Kirjaston remontti valmistui kesäkuussa. Koulu- ja päiväkotiryhmien vierailut alkoivat elokuussa. Omatoimikirjasto otettiin käyttöön remontin valmistuttua.
Lapsille ja nuorille "puuhapaikka" koulun jälkeen. Kylä/sivukylät		Torstaisin alakoululaisilla oli mahdollista osallistua Ampparin toimintaan toukokuun loppuun saakka. Kehitettiin mahdollisuuksia käyttää myös kirjastoa lasten ja nuorten kohtaamiseen.
Vaalan Karhu järjestää lajeihin tutustumista koululle.	Koulu, Vaalan Karhu	Ei ole voitu koronan vuoksi järjestää. Syksyllä on käynnistynyt sählykerhoja.
Liikuntatuokioiden järjestäminen Fobian yhteyteen. Nuoria palkataan vetäjiksi.	Järjestöt, hyvinvointipalvelut	Liikuntatuokioita ei ole voitu järjestää, koronarajoitukset.
Seurakunnan lapsi- ja nuorisotyö, kerhot sekä lapsiparkki.	seurakunta	Koronan vuoksi toimintaa ei ole ollut keväällä. Kerhot jatkuivat syksyllä.
Tehdään kunnan nettisivuille näkyviksi erilaiset harrastusmahdollisuudet.	Hyvinvointipalvelut, järjestöt, kansalaisopisto, musiikkiopisto	Nettisivujen kehittäminen on viivästynyt. Sisältöä tuotetaan parhaillaan

	Neittävän kyläyhdistyksen liikuntapainotteinen perhekerho.	Neittävän kyläyhdistys	
	Huoltajien saaminen mukaan toimintaan mm. vanhempainyhdistyksen toiminnan kehittäminen.	Vanhempainyhdistys, Varhaiskasvatus, yhtenäiskoulu, hyvinvointipalvelut, kansalaisopisto, musiikkiopisto, seurakunta, järjestöt (mm. 4H, MLL, urheiluseurat, kyläyhdistykset, Vaalan kulttuuriklubi)	Vanhempainyhdistystä aktivoitu osallistumaan esimerkiksi nuorteniltojen valvontaan.
	Järjestöjä tuetaan eri tapahtumien, kerhojen ja / tai kurssien järjestämisessä. Koko perheen olympialaiset.	Hyvinvointiosasto, urheiluseurat, Yhdistykset, järjestöt, Neittävän kyläyhdistys	Leikkimieliset olympialaiset järjestettiin kesällä Sahanrannan uimarannalla.
	Järjestöt tarjoavat ilmaisia kerhoja.	Järjestöt:	
	Koulujen kerhotoiminnan kehittäminen.	Koulu, järjestöt, hyvinvointipalvelut	Koulun kerhoja tarjotaan alaluokkalaisille yhdestä kahteen kertaan viikossa, riippuen luokka-asteesta. Vaalan kunta sai rahoitusta Harrastamisen Suomen-malliin. Harrastamisen Suomen-mallin puiteissa tarjotaan erilaisia kerhoja viikoittain maksutta lapsille ja nuorille koulupäivän yhteydessä tai välittömästi sen jälkeen.
Turvallinen lapsuus	Kylänraitti ja leikkipaikat siistejä (yhteiset siivoustalkoot toukokuussa). Polut, reitit, uimarannat.	Kunnan tekninen osasto, yksityisten kiinteistöjen omistajat. Käyttäjät ilmoittavat puutteista.	keväällä järjestettiin roskakävely- haaste kuntalaisille.

		Lions Club Vaala, yläkoulun Liikennefoorumi Liikenneturvan kanssa. Liikenneturvallisuuustyöryhmä järjestöt, kyläyhteisöt, varhaiskasvatus, koulu, hyvinvointiosasto, nuorisotyö	Yhtenäiskoululla oli ympäristön siivouspäivä viimeisellä kouluviikolla. Retkeilyreittejä on kunnostettu kevään ja kesän aikana, kunnostus jatkuu syksyllä. Käynnistetään hankkeistaminen.
	Väkivallan/perheväkivallan ehkäisytyö. Osaamisen lisääminen: Koulutusta, jotta varhaiskasvatuksen ja koulujen henkilöstöllä on hyvät valmiudet tunnistaa ja auttaa perheväkivallasta kärsiviä lapsia ja nuoria. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnalla tulee olla perustietoa lähisuhde- ja perheväkivallasta ilmiönä, väkivallan vaikutuksista hyvinvointiin ja terveyteen sekä väkivallan uhrin kohtaamisesta. Kunnan asukkaat tietävät mistä apua voi hakea eli tiedon jakaminen.	Oulunkaari, kunta, POPSote	Osallistuttu PSAVI:n Miepäväki-työryhmän kehittämispalaveriin, joissa suunnitellaan ko asioita Pohjois-Pohjanmaan alueella. Jaettu säännöllisesti eri somekanavissa tietoa ja auttavien tahojen yhteystietoja. Ohjattu avuntarpeessa olevia kuntalaisia eteenpäin.
	Maksuttoman IP- ja AP-toiminnan kehittäminen. Mahdollisimman monelle tarjolle.		IP- ja AP-toiminta on maksutonta.
	Vaala-setelin kehittäminen. MLL:n vauvalahja neuvolan kautta.	Hyvinvointipalvelut, MLL (Lions+kunta)	Vauvalahja on jaettu neuvolan kautta.
	Seurakunnan diakoniatyö tarjoaa vapaaehtoista perhetyötä sitä pyytäville. Yhteistyömuotojen tunnetuksi tekeminen ja tiedottaminen.	Seurakunta, Oulunkaari, kunta	Keväällä perhetyötä pyytäviä ei ollut eikä toimintaa enää tarjota.
	Turvallinen asuinympäristö ja leikkipaikat. Kunnan kiinteistöjen ja leikkipaikkojen säännölliset tarkastukset ja havaittujen puutteiden korjaukset.	Kunnan tekninen osasto, yksityisten kiinteistöjen omistajat. Käyttäjät ilmoittavat puutteista. Lions Club Vaala, yläkoulun Liikennefoorumi	Huonokuntoisia leikkipaikkoja ei ole vielä ehditty purkaa. Leikkipaikkojen investoinnit ja ylläpito keskitetään jatkossa muutamiin leikkipaikkoihin.

	Liikenneturvan kanssa. Liikenneturvallisuuustyöryhmä järjestöt, kyläyhteisöt, varhaiskasvatus, koulu, hyvinvointiosasto, nuorisotyö	Kiinteistöistä (rakennukset ja ympäröivät maa-alueet) voi tehdä vikailmoituksen buildercomin kautta, ilmoitusten mukaan korjaukset suunnitellaan ja toteutetaan.
Lapsiperheet saavat tarvittaessa tukea varhaisessa vaiheessa. Esim. Lapsen tuen polkumenetelmä, Vanhempainkoulu murrosikäisten lasten vanhemmille sekä alle 10-vuotiaiden lasten vanhemmille. Matalan kynnyksen avun näkyväksi tekeminen(uusiutuville nettisivuille)- seudullinen palvelunumero, Palveluohjaajan työn näkyväksi tekeminen. Tavoitteellinen, säännöllinen, motivoiva tiedottaminen erilaisista perhettä tukevista ja auttavista palveluista kunnan somekanavissa. Kaikille eskareiden perheille tarjotaan Lapset puheksi-menettelmää.	Perhepalvelut, varhaiskasvatus, koulut, neuvola, perheet, POPSote	Perheiden parhaaksi -verkosto työstänyt vaalalaisen Lapsen (alle 13v.) tuen polun, joka tarkoitettu lapselle, josta pienikin huoli on herännyt.Lapsen tuen polku huomioi myös perheen. Tuen polku tekee näkyväksi kunnan, Oulunkaaren, yhdistysten, seurakunnan ja mahdollisten muiden toimijoiden toimintoja ja palveluita Vanhempainkoulu (Ihmeelliset vuodet -ohjelma) siirretty koronan takia syksylle 2021. Somessa on julkaistu säännöllisesti perheiden hyvinvointia käsittelevää aineistoa ja jaettu tietoa mm. erilaisista verkossa olevista vertaisryhmistä.
Lasten vanhempien ja nuorten päihteiden ongelmakäytön ja peliriippuvuuden tunnistaminen ja niihin puuttuminen. Päihdetietouden lisääntyminen: tiedon jakamista ja avointa keskustelua haasteellisistakin asioista mm. nuorten tapahtumat, nuorisotyö, koulu, perhekerhot,	Perhepalvelut, varhaiskasvatus, koulut, hyvinvointiosasto	Somekanavissa on jaettu tietoa, auttavien tahojen yhteystietoja, oma-apuohjelmia ja vertaisryhmiä niin nuorille kuin heidän vanhemmilleen (aineistoa mm. ehyt ry, päihdelinkki.fi, pelituki.fi sekä mielenterveystalo.fi) Juteltasko-tunnit ja -vanhempainilta pidetty 6. luokalle syyskuussa.

vanhempainillat ja somekanavat		
Koulukiusaamiseen puuttuminen: Kipu-malli. Paras kaveri- hanke, toiminnallinen puuttuminen. Lapsia ja nuoria rohkaistaan ottamaan kiusaaminen puheeksi edes nimettömänä. Tukioppilastoimintaa alakouluun. Vaalaan muuttavien perheiden, lasten ja nuorten erityinen huomiominen kaikkialla; miten uudet löytävät paikkansa? Vanhemmuuden tuen kehittäminen.	koulu, vanhempainyhdistys, hyvinvointiosasto, MLL, srk, Oulunkaari	Kiusaamiseen puuttumisen malli (KiPu) on käytössä yhtenäiskoulussa. Yläkoululaisista koostuvat tukioppilaat toimivat myös alakoulussa. Koulunuorisotyöntekijä toimi koululla tukena kiusaamisenvastaisessa työssä sekä ristiriitatilanteiden selvittelyssä. Koulunuorisotyöntekijä on pitänyt kaveritaitotunteja alakoululaisille.
Seurakunta tarjoaa perhekerhon ja lapsiparkin.	seurakunta	Keväällä perhekerhoa eikä parkkia ole ollut koronarajoitusten vuoksi. Syksyllä perhekerho jatkoi toimintaansa. Muksuparkkia ei ole järjestetty.
Vaalan ehkäisevän päihdetyön ohjelman mukaiset toimet otetaan käyttöön vuoden 2021 aikana mm. Osaamisen lisääminen: Koulutusta päihteiden käytön tunnistamisesta sekä puheeksi ottamisesta kaikille ehkäisevää päihdetyötä tekeville tahoille, kuten lasten, nuorten ja perheiden parissa työskenteleville ammattilaisille sekä julkisen että kolmannen sektorin toimijoille, että mahdollisimman moni kunnassa tunnistaa	hyvinvointiosasto, hyvinvointisuunnittelija, Ehyt ry	Huhtikuussa 2021 aloitti toimintansa Oulunkaaren alueiden EPT-työryhmä, jossa Vaala mukana. Oman valmiin EPT-ohjelmamme mukaisesti kampanjoitiin ja osallistuttiin valtakunnallisiin teemaviikkoihin esimerkiksi toukokuulla ja kesän aikana kampanjointiin Selvin päin kesään-kampanjaa sekä osallistuttiin Kansainväliseen tupakattomaan päivään 31.5. jakamalla päivän aikana paljon eri somealustoilla tietoa tupakoinnin terveysriskeistä sekä

päihteisiin ja ongelmapelaamiseen (myös digipelaaminen) liittyvät riskit ja haitat ja osaa ottaa ne puheeksi sekä tarjota tukea/ ohjata tuen piiriin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tiedon jakaminen eri tavoin eri-ikäisille, avoin muutosta motivoiva keskusteluilmapiiiri -Päihteistä puhuminen mm vanhempainilloissa Juteltasko-päihdetunnit sekä vanhempainilta 4-5-luokalle keväällä 2021. (hyvinvointisuunnittelija ja kuraattori) Kouluun on koulutettu Ehyt ry:n oppien mukaiset Nuuska-agentit. Toimintaa jatketaan 2021. Koulutetaan uudet nuuska-agentit keväällä 2021. Nuuska-agentit (nykyiset) menevät esittämään toimintaansa 2021 toukokuussa Helsinkiin valtakunnallisille Päihdepäiville. PAKKA-toimintamallin (alaikäisille alkoholin ja tupakan välittämisen ehkäisy) käynnistäminen Vaalassa EPT-kampanjat 2021: -Ennalta ehkäisevän päihdetyön eli EPT-viikkoon vko 45 osallistuminen 2021 syksyllä. - Anna lapselle raitis-joulu -Tipaton tammikuu (lapset ja nuoret kohdistuen vanhempiin) -Selvänä kesään-kampanja -peliviikko lisää kampanjoita löytyy ept-suunnitelmasta	tupakoinnin lopettamiseen liittyen. Ehkäisevän päihdetyön viikolla (45) pidettiin yläkoululaisille teemapäivä liittyen päihteisiin sekä tarjosimme vaalalaisille vanhemmille, isovanhemmille, lasten- ja nuorten kanssa työskenteleville sekä aiheesta muuten kiinnostuneille mahdollisuuden tulla kuuntelemaan LL, Lastenpsykiatri, nuorisolääkäri, asiantuntijalääkäri, tietokirjailija, kouluttaja, sertifioitu EMDR-terapeutti Raisa Cacciatoren Iloa vanhemmuuteen, työkaluja arkeen teamsesitystä. Esitys lähetettiin myöhemmin myös wilmassa kaikille vanhemmille. Somessa on jaettu säännöllisesti eri kanavilla päihdeasiaa eri kohderyhmille (päihteet, rahapelaaminen, digipeliriippuvuus, huomioiden läheisetkin), erityisesti itsehoitomateriaalia, tietoa erilaisista auttavista tahoista ja ryhmistä, joihin voi osallistua etänä. Järjestöjä sekä kuntalaisia on somessa tiedotettu ja suositeltu käymään Ehyt ry:n ilmainen Ensihuoli-koulutus. Uudet Nuuska-agentit aloittivat keväällä ja ovat kiertäneet luokissa.Päihdepäivien 2021 ohjelman muututtua, Nuuska-agenttien osuus jäikin pois. Syyskuulla on pidettu Juteltasko-päihdetunnit sekä -vanhempainilta 6. luokalle.
--	---

-Energiajuomiin ja alkoholittomaan siideriin liittyvä kampanja; ei myyntiä alle 15-vuotiaille. + EHYT ry Nuorisotyössä, koululla ja koko kunnassa hyödynnetään mm. Ehyt ry:n tarjoamia koulutuksia monipuolisesti. Ehkäisevän päihdetyön ohjelman malli + EHYT ry		
Kasvatuksessakin huomioidaan paikallisuus; luonto ja siellä liikkuminen, eläimet, erätaidot.	kaikki	Kesällä pyrittiin järjestämään paljon erilaisia tapahtumia vaalalaisissa luontokohteista. Syksyllä Nuorten työpaja oli esittelemässä koululaisille Lumotun Hallan Maata. Samalla koululaiset toivat itsemaalatut opasteleppäkertut Lumotun Hallan Maahan. Samalla neuvottiin retkeilyalueella liikkumista ja tulien tekemistä nuotiopaikalle. Hyödynnetty Ampparin pihan kotaa lasten ja nuorten kohtaamisessa. Syksyllä järjestettiin koko perheen aartenmetsästys Kurikkavaarassa, jossa luonto ja sen tarjoamat mahdollisuudet olivat osana toteutusta.
Liikenneturvallisuustyöryhmään osallistuminen Liikenneturvallisuuden edistämiseen liittyvät kampanjat	Kunnan tekninen osasto, yksityisten kiinteistöjen omistajat. Käyttäjät ilmoittavat puutteista. Lions Club Vaala, yläkoulun Liikennefoorumi	Tekninen, sivistys ja hyvinvointiosasto mukana liikenneturvallisuustyöryhmässä. Koulun alueen liikenneturvallisuuden edistämisen suunnittelu on käynnistetty.

		Liikenneturvan kanssa. Liikenneturvallisuuustyöryhmä järjestöt, kyläyhteisöt, varhaiskasvatus, koulu, hyvinvointiosasto, nuorisotyö	Keväällä toteutettu pyöräilypäivä alakoululaisille yhteistyössä liikenneturvan ja hyvinvointiosaston kesken. Syyskuussa yläkoululaisille liikenneturvallisuspäivä koululla. Nuorisotyössä pureuduttu liikenneturvallisuuasioihin.
Hyvinvoivat, terveet lapset	Neuvola- ja kouluterveystarkastukset suositusten mukaisesti. Neuvolan kotikäynnit tarjotaan kaikille raskaana oleville sekä synnytyksen jälkeen. Uusi kokeilu: Lapsiperheiden kotipalvelu ilmaiseksi tietyksi ajanjaksoksi kaikille vastasyntyneille. (vaatii työntekijäresurssia lisää.)	Oulunkaari	Neuvolatarkastukset ovat toteutuneet pääosin suositusten mukaisesti. Korona-asia on vaikuttanut kuitenkin osittain tarkastusten viivästymisenä normaalista ajasta viikon-kuukauden verran, koska neuvolaan ei ole pystynyt ottamaan nuhaisia lapsia tarkastukseen. Kaikkia ei ole ehtinyt rokotusten takia kutsuaan neuvolaan, mikäli vanhemmilla on jäänyt aika varaamatta. Nämä tapaukset kuitenkin hyvin vähäisiä ja ne on hoituneet kuitenkin viiveellä. Kaikki lasten ja äitien tarkastukset ovat kuitenkin toteutuneet. Kotikäyntejä on ehdotettu kaikille raskaana oleville ja ovat toteutuneet jonkun työntekijän käymänä, mikäli oma terveydenhoitaja ollut lomalla. Kaikki asiakkaat eivät ole kokeneet tarpeelliseksi raskauden aikaista kotikäyntiä. Synnytyksen jälkeen kotikäynti on tehty kaikille. Lapsiperheiden kotipalvelu on jo ilmainen 12 kertaa/perhe. Kaikki eivät ole kuitenkaan kokeneet sitä tarpeelliseksi. Audit kyselyt ovat käytössä raskauden aikana ja tietyissä laajojen

			lastenneuvolatarkastuksien yhteydessä. Lomakkeet käsitellään terveydenhoitajan ja lääkärin tarkastusten yhteydessä.
	Kouluruokailun merkitys ja arvostus sekä terveelliset ateriat ja hyvät käytöstavat. Sydänmerkkiateriat ja lähiruoka. Säännöllisen ateriarhythmin tärkeyden opettaminen, hammasterveyden huomioiminen (xylitol?), erilaiset opettavat konkreettiset näyttelyt terveellisestä ruokavaliosta	Oppilasravintola Sapuska, varhaiskasvatus ja perusopetus	Toteutettu osana arjen toimiintaa.
	Vaala osallistuu THL:n FinLapset- Lasten, nuorten ja perheiden terveys- ja hyvinvointiseurantaan. Vuonna 2020 toteutetaan seuraava tiedonkeruu (ensimmäinen FinLapset -nimellä), ja se kohdistuu 3–6 kuukauden ikäisiin vauvoihin ja heidän perheisiinsä. Seuraava 4-vuotiaisiin lapsiin ja heidän perheisiinsä kohdistuva tiedonkeruu on puolestaan vuonna 2022. Tiedonkeruu toteutetaan posti- ja verkkokyselyllä. Kutsukirje ja tutkimusmateriaali lähetetään kohderyhmään kuuluville postitse kotiin.	THL	THL:n kouluterveyskysely tehty maaliskuussa 4. -5. ja 8. -9. vuosiluokkien oppilaille.
	Luonnon näkyminen enemmän kaikessa mitä tehdään mm. koulutyö ja varhaiskasvatus. (Kunnan imago)	koulu, varhaiskasvatus	Luontoa pyritään hyödyntämään kaikessa toiminnassa.
	Varhaiskasvatus: ensimmäinen vasu-keskustelu käydään lapsen kotona perheen sitä halutessa	varhaiskasvatus	Ei ole toteutunut.
	Ammattilaisten kouluttaminen:	Oulunkaari ja hyvinvointipalvelut	Hyvinvointiosastolta osallistuttu Mieli Ry:n

Yhteistyö Mieli ry:n kanssa koulutusten järjestämiseksi Hyvinvoivan kasvuyhteistyömallin käyttöönotto.		mielenterveyden ensiapukoulutuksiin.
Erityisen tuen tarpeessa olevien lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisen toimintamallin kehittäminen. Vertaisryhmät esim. nepsy-lapsille ja nuorille sekä heidän vanhemmilleen.	POPSote, Oppilashuolto-yhteistyö, sivistysosasto, hyvinvointiosasto, Oulunkaari	Nepsy-koulutusta järjestetään POPSote hankkeen toimesta
Opettajien positiivisen pedagogiikan-koulutus Vanhempainyhdistys toimii aktiivisena linkkinä koulun ja kodin välillä. Vanhempainyhdistys tiedonkerääjänä esim. perhekeskustoiminnan tarve. Toimenpiteiden miettiminen vanhempien vastuun aktivointiin, miten saadaan vanhempainillat kiinnostamaan ja aikuiset tulemaan paikalle ja osallistumaan. Uuden teknologian hyödyntämistä selvitetään mm. vanhempainiltojen striimaus / lukion mediakurssi. Oppilaskunnan toiminta lisää hyvinvointia ja osallisuutta. Oppilaskunnan roolia lapsiparlamenttina kehitetään Tiedottamisen kehittäminen, yhteistyö tiedottamisessa, wilma-viestinnän kehittäminen: positiivinen kannustaminen. Ilmaisutaidon kehittäminen (perhekerho). "Koulumummu ja -pappa" -toiminta	päiväkoti, koulu, vanhemmat järjestöt Vaalan viestintätiimi Vaalan Lions Club + koulu Hyvinvointipalvelut Oulunkaari, Vaalan kunta Sivistysosasto Neittävän kyläyhdistys	Vaalan kunta on saanut koulunuorisotyön hankkeeseen rahoituksen. Koulunuorisotyöntekijä työskenteli koululla koko vuoden 2021. Koulunuorisotyöntekijä on ollut läsnä lasten- ja nuorten koulupäivässä, mahdollistanut kiireettömiä kohtaamisia, keskustellut, kuunnellut, antanut tukea ja tarvittaessa ohjannut lapsia ja nuoria tuen äärelle kuten kuraattorille sekä järjestänyt toiminnallisia hetkiä ja välituntitoimintaa. Positiivisen pedagogiikan koulutusta ei järjestetty koko henkilöstölle. Vanhempainiltoja ei järjestetty koronatilanteen takia.

	"Hammaslääkärikummi"-toiminta.		
	Lapsiperheiden avustaminen joulun alla. LC Vaala varaa 500€ jaettavaksi vähävaraisille lapsiperheille yhteistyössä kunnan sosiaalitoimen kanssa joulurahaksi (ruokaa, vaatetta,"lahjoja"lapsille). Joulupuukeräys Suomen Punaisen Ristin Utajärven osasto varaa vaalalaisille lapsiperheille HYVÄN MIELEN lahjakortteja joulun alla jaettavaksi. MLL Vaalan yhdistys ry tukee vaalalaisten lasten ja nuorten harrastustoimintaa harrastusraha-tuella. Tuki on tarkoitettu kaikille lasten ja nuorten perheille harrastuksiin ja yhteiseen tekemiseen.	LC Vaala Hyvinvointiosasto SPR Utajärven osasto MLL Vaalan yhdistys ry	MLL Vaalan yhdistys ry on jakanut harrastustukea hakeneille. Tukea voi hakea edelleen. Joulupuu - keräys järjestettiin, tänä vuonna perheille oli mahdollista lahjoittaa myös lahjakortteja.
Vaala- hengen kasvattami- en	Retkeilyä, ohjattuja toimintoja koko perheille ympäri vuoden.		Kesällä toteutettu tapahtumia luonnossa.
	Erilaiset tapahtumat Kylä tapahtumat-avoimet ovet tapahtumat	Kyläyhdistykset	Kesällä vietiin useita tapahtumia sivukylille.
	Luonnon ja Vaalan omintakeisuuden näkyminen kaikessa mitä teemme :)		
	Kannustetaan ja tuetaan lasten kehittyviä osallistumisen taitoja sekä osallistetaan huoltajia	varhaiskasvatus, koulut, hyvinvointiosasto, järjestöt	Kunta olemme me-hankkeen työpaja koskien Vaalan torin alueen kehittämistä koululla toukokuussa. Päiväkotiryhmä osallistui myös torin alueen kehittämistyöpajaan. Yleisötilaisuus kesäkuussa.

	Vaala-päivän kehittäminen: Kehutaan Vaalaa kilpaa-ohjelmanumeroksi Kierretään paikkakunnan Helmikohteita #HyväVaala-teema		Vaala-päivät suunniteltu toteutettavaksi Valentin Vaala elokuvafestivaalin osana
--	---	--	--

Nuoret

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho ja resurssit	Tilinpäätös 2021
Jokaista nuorta kannustetaan omatoimisuuteen, oman elämänsä hallintaan sekä vastuuseen valinnoistaan	Koulukopparitoimintaa jatketaan ja kehitetään. Koppari toimii aktiivisesti yhteistyössä oppilaan/opiskelijan, koulukuraattorin ja – psykologin, oppilaan perheen, opettajien ja rehtorien kanssa.	Hyvinvointipalvelu, perhe, oppilas, koulu: opettajat, kuraattori, koulupsykologi	Koulukopparitoimintaa jatkettu.
	Koulu kannustaa osaltaan jokaista lasta löytämään itsestään omat vahvuutensa. Koulu auttaa lasta yksilönä, joka otetaan huomioon kokonaisuutena. Koulu tekee monialaista yhteistyötä muiden toimijatahojen ja kotien kanssa. Koulun tehtävä on opettamisen ohella myös kasvattaa yhteistyössä kotien kanssa. Oppilas- ja opiskelijahuollon lisäämisen tarpeen tarkastelu huomioiden mm lisääntyvä lukion oppilasmäärä, kouluterveyskyselyjen tuloksia (mm lisääntynyttä yksinäisyyttä, perheiden toimeentulo-ongelmia) sekä koronaepidemian vaikutukset erityisesti jo ennestään huonommin voiviin lapsiin ja nuoriin. Uuden teknologian hyödyntämistä selvitetään	Koulu ja lukio: opettajat ja koulun muu henkilökunta, perheet, vanhemmat, hyvinvointipalvelut, seurakunta, vanhempainyhdistys, oppilaat.	Vaalan kunta on saanut koulunuorisotyön hankeeseen rahoituksen. Koulunuorisotyöntekijä on työskennellyt koululla tammikuusta 2021 alkaen, vuoden loppuun asti. Koulunuorisotyöntekijä on ollut läsnä lasten- ja nuorten koulupäivässä, mahdollistanut kiireettömiä kohtaamisia, keskustellut, kuunnellut, antanut tukea ja tarvittaessa ohjannut lapsia ja nuoria tuen äärelle kuten kuraattorille sekä järjestänyt toiminnallisia hetkiä ja välituntitoimintaa. Tukioppilastoiminta on ollut aktiivista koronaohjeistusten sallimissa rajoissa. Nuorisoneuvosto toimii aktiivisesti ja jäsenet osallistuvat kunnan päätöksentekokoelinten kokouksiin säännöllisesti.

	mm. vanhempainiltojen striimaus / lukion mediakurssi. Nuorisoneuvosto ja oppilas- ja opiskelijakunnat toimivat aktiivisesti. Nuorisoneuvostolla käytössä talousarvioon kirjattu määräraha. Hyvinvointipalvelut, neuvoston sihteerinä hyvinvointikoordinaattori. Koulujen oppilaskunnat ja vastuuopettajat Nuorisoneuvoston edustajalla on osallistumis- ja puheoikeus lautakuntien, kunnanhallituksen ja kunnanvaltuuston kokouksissa. Lapsiparlamenttitoimintaa kehitetään Oppilas- ja opiskelijakuntien toiminta lisää hyvinvointia ja osallisuutta. Tukioppilastoiminta on aktiivista ja sitä kehitetään jatkuvasti, koulukummit-toiminta jatkuu		Nuorisoneuvostolla yhteinen Moposuora-projekti OulujärviLeaderin nuorisoleaderin kanssa selvityksessä. Nuorisoneuvosto hakee mahdollisesti avustusta OulujärviLeaderilta rahoitusta projektille. Nuoren tuen polku tuotettu NOP verkostossa Lapsiparlamentti perustettu. Oppilas- ja opiskelijakunnat ovat toimineet aktiivisesti.
	Vaalan karhun hanke selvittää myös kyyditysasioita. Mestari-Kisälli-hanke	Vaalan Karhu	
	Lisätään nuorten osallistumismahdollisuuksi a sekä itsetuntemusta ja itsetuntoa lisäävää toimintaa ja tapahtumia.	koulu hyvinvointiosasto nuorisotyö etsivä nuorisotyö	Nuorisoneuvosto on toiminut aktiivisena nuorten näkemysten välittäjänä. Palavereita esim. johtavien viranhaltijoiden kanssa pidetty, aloiteita tehty kunnanhallitukselle. SitraLab-hankkeessa vahvistetaan nuorten osallisuutta mm järjestämällä nuorten ja päättäjien yhteinen demokratia- päivä lokakuussa.

		Nuorisoneuvosto on kerännyt nuorilta tietoa, mitä he Vaalaan haluaisivat. Nuorten työpajan nuoria osallistetaan demokratiatyöhön SitraLab -hankkeen myötä. SitraLab- tiimi järjesti päättäjien ja nuorten kohtaamisia ja tätä toimintaa jatketaan myös vuonna 2022. Päivistä saatiin kohderyhmiltä positiivista palautetta.
Hyvinvointia edistävien palveluiden hankkiminen- edistetään monipuolista harrastamista Vaala-setelin avulla esim. Moottoripajatoiminta	Hyvinvointipalvelut	Kehitetään edelleen. Moottoripajatoiminnan suhteen aloitusta toivotaan keväällä 2022
Nuorten harrastushankkeen mahdollisuuksien selvittäminen (liikunta, kulttuuri, moottorikerho, eräily). Eräkummi- ja leiritöiminnan kehittäminen. (Neittävän kyläyhdistys). Nuorten illat, lisätään tapahtumia sivukylillä. Kannustetaan vanhempia yhteisten kyytien organisoimiseen. Yhteisten kyytien mahdollistaminen sivukyliltä harrastuksiin urheiluseurojen/ kyläyhdistysten organisoitavaksi. Joustavaa koulupäivää ja koulun kerhotoimintaa kehitetään ja monipuolistetaan jatkuvasti. Koulun kerhot jokaisena koulupäivänä.	sivistysosasto, hyvinvointipalvelut Metsästysseurat, Riistanhoitoyhdistys, Vapaa-ajankalastajat, Vaalan kulttuuriklubi, 4H järjestöt	Koulun kerhot toimivat jokaisena koulupäivänä. Kerhoihin osallistumattomille on parkki-toimintaa, jossa koulunuorisotyöntekijä on mukana kolmena päivänä viikossa. Vaalan kunta on saanut erityisavustusta Harrastamisen Suomen mallin toteuttamiseen. Kesällä toteutettiin kiertäviä nuorteniltoja. Nuorten työpajalla on tarjottu eri harrastuksiin tutustumismahdollisuuksia, esimerkiksi kädentaidot, ratsastus, kiipeily, keilaaminen. Moottorikerhotoimintaa ei ole vielä päästy aloittamaan

Moottorikerhon suunnittelu jatkuu.		
Koko perheen olympialaiset 2021.		Leikkimieliset olympialaiset järjestettiin kesällä.
Nuorille liikunnan harrastustilat veloituksetta ohjattuun toimintaan	Liikuntatilat, hyvinvointikoordinaattori, liikuntajärjestöt	Liikuntatilat käytettävissä maksutta.
Vanhempainyhdistyksen toiminnan kehittäminen. Vanhempainyhdistys tiedonkerääjänä esim. perhekeskustoiminnan tarve. Kunnan omistamien tilojen käytön arviointi.	Vanhempainyhdistys koulu	Toiminta on jatkunut entiseen tapaan.
Nuorisotila Ampparin aukioloaikoja lisätään mahdollisuuksien mukaan (fobiat ja torstaitupa). Fobiat perjantaisin, kolme eri ryhmää ikäkausittain jaettuna. Fobioihin tarvitaan kaksi valvojaa joka kerta 2021. Pienten fobia torstaisin. Torstaitupa Discordissa torstai-iltaisina yläkouluikäisille ja sitä vanhemmille. (etsivä nuorisotyö)	Hyvinvointipalvelut 4H	Fobiat aloitettiin ensin varausperiaatteella ja heti koronatilanteen salliessa luokittaisissa ryhmissä. Nuorisotilatoiminta Ampparilla keskeytyi sisäilmaongelmien vuoksi. Etsivän nuorisotyön Torstaitupa on järjestetty Discordissa viikottain, osallistujia on joka kerta. Kesällä Torstaitupa järjestettiin ulkona, myös sivukylille jalkautuen. Kesällä nuorisotyö järjestettiin ulkona. Toteutettiin työparityönä myös jalkautuvaa nuorisotyötä Syksyllä nuorisotyötä tarjottiin somessa sekä kotailtoina ja Hiihtomajalla. Nuorisotila Ampparin käyttökielto sisäilmahaasteiden vuoksi

		vaikeutti nuorteniltojen toteuttamista.
Hyvinvointipalvelut järjestää vuosittain nuorille tapahtumia ja retkiä. Lasketteluretki mahdollisuuksien mukaan.	Hyvinvointipalvelut Vaalan 4H	Lasketteluretkä ei voitu järjestää koronarajoituksista johtuen. Nuorille järjestetty toimintaa keväällä koulupäivän aikana koululle.
Varhainen apu nuorille. Etsivä nuorisotyö löytää alle 29 –vuotiaat nuoret, jotka eivät pääse koulutukseen tai löydä töitä. Nuorten seinätön työpaja auttaa opiskelu-, työkokeilu- tai työpaikan löytämisessä. Ohjaamo-toiminnan suunnittelu ja aloittaminen nuorille alle 29-vuotiaille. tutustuminen Tyrnävän malliin.	Etsivä nuorisotyöntekijä Nuorten työpaja ja yksilövalmentaja TE-toimisto Oulunkaaren sosiaaliohjaaja Lähde-hanke Järjestöt (mm. Lions Clubin avustus) hyvinvointiosasto Oulunkaari, POPSote	Nuorten työpajalla on vuoden 2021 aikana ollut 16 nuorta, osa kuntouttavan työtoiminnan sopimuksella, osa yksilövalmennuksessa. Nuorten työpajalta on nuoria ohjautunut opintoihin, työelämään, palkkatuetuun työhön ja terveydenhuollon palveluihin. Koronan takia Tyrnävän ohjaamon malliin tutustuttiin etänä. Etsivä nuorisotyöntekijä on tavoittanut, ohjannut ja tukenut nuoria koronan takia osin etänä, mutta myös kasvatusten. Pandemia-aika on vaikuttanut asiakasmäärää hieman laskien: syrjäänvetäytyvät nuoret ovat vetäytyneet entistä vahvemmin koteihinsa, eivätkä ole halunneet aloittaa yhteistyötä etsivän kanssa. Nuorisotilastot.fi-tilastojen mukaan Vaalassa koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrä 2020 oli arvion mukaan minimissään 26 ja maksimissaan 43. Etsivän ohjaama torstaitupa discordissa oli toiminnassa koko vuoden

		ja kävijöitä oli jokaisella kerralla. Etsivä oli aktiivisesti läsnä nuorille suunnatuissa tapahtumissa, koululla sekä kesällä jalkautuvassa nuorisotyössä.
Vaalan ehkäisevän päihdetyön ohjelman mukaiset toimet otetaan käyttöön vuoden 2021 aikana mm. Tehdään yhteistyötä NikotiiniPakka – hankkeessa. Tunnistetaan päihteiden ongelmakäyttö sekä rahapeli riippuvuus sekä myös kouluhaluttomuutta, syrjäytymistä lisäävä digipeli riippuvuus. Osaamisen lisääminen: Koulutusta päihteiden käytön tunnistamisesta sekä puheeksi ottamisesta kaikille ehkäisevää päihdetyötä tekeville tahoille, kuten lasten, nuorten ja perheiden parissa työskenteleville ammattilaisille sekä julkisen että kolmannen sektorin toimijoille, että mahdollisimman moni kunnassa tunnistaa päihteisiin ja ongelmapelaamiseen (myös digipelaaminen) liittyvät riskit ja haitat ja osaa ottaa ne puheeksi sekä tarjota tukea/ ohjata tuen piiriin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tiedon jakaminen eri tavoin eri-ikäisille, avoin muutosta motivoiva keskusteluympäristö -Päihteistä puhuminen vanhempainilloissa	Hyvinvointiosasto Koulu Kunnan omat asiantuntijat, kuten koulupsykologi, kuraattori, etsivä nuorisotyöntekijä Ulkopuoliset luennoitsijat Kaupat Oulunkaari, POPSote	Huhtikuussa 2021 aloitti toimintansa Oulunkaaren alueiden EPT-työryhmä, jossa Vaala mukana. Oman valmiin EPT-ohjelmamme mukaisesti kampanjoitiin ja osallistuttiin valtakunnallisiin teemaviikkoihin esimerkiksi toukokuulla ja kesän aikana kampanjointiin Selvin päin kesään-kampanjaa sekä osallistuttiin Kansainväliseen tupakattomaan päivään 31.5. jakamalla päivän aikana paljon eri somealustoilla tietoa tupakoinnin terveysriskeistä sekä tupakoinnin lopettamiseen liittyen. Ehkäisevän päihdetyön viikolla (45) pidettiin yläkoululaisille teemapäivä liittyen päihteisiin sekä tarjosimme vaalalaisille vanhemmille, isovanhemmille, lasten- ja nuorten kanssa työskenteleville sekä aiheesta muuten kiinnostuneille mahdollisuuden tulla kuuntelemaan LL, Lastenpsykiatri, nuorisolääkäri, asiantuntijalääkäri, tietokirjailija, kouluttaja, sertifioitu EMDR-terapeutti Raisa

Juteltasko-päihdetunnit sekä vanhempainilta 4-5-luokalle keväällä 2021. (hyvinvointisuunnittelija ja kuraattori) Kouluun on koulutettu Ehyt ry:n oppien mukaiset Nuuska-agentit. Toimintaa jatketaan 2021. Koulutetaan uudet nuuska-agentit keväällä 2021. Nuuska-agentit (nykyiset) menevät esittämään toimintaansa 2021 toukokuussa Helsinkiin valtakunnallisille Päihdepäiville. PAKKA-toimintamallin (alaikäisille alkoholin ja tupakan välittämisen ehkäisy) käynnistäminen Vaalassa EPT-kampanjat 2021: -Ennalta ehkäisevän päihdetyön eli EPT-viikkoon vko 45 osallistuminen 2021 syksyllä. - Anna lapselle raitis-joulu -Tipaton tammikuu (lapset ja nuoret kohdistuen vanhempiin) -Selvänä kesään-kampanja -peliviikko lisää kampanjoita löytyy ept-suunnitelmasta -Energiajuomiin ja alkoholittomaan siideriin liittyvä kampanja; ei myyntiä alle 15-vuotiaille. Matalan kynnyksen päihdepalvelut ovat saatavissa ja palveluiden ohjaus toimii. Palvelut näkyviksi. Luodaan matalan kynnyksen monialainen työryhmä, jonka avulla pystytään auttamaan ko. ongelmista kärsiviä (vrt.	Cacciatoren Iloa vanhemmuuteen, työkaluja arkeen teamsesitystä. Esitys lähetettiin myöhemmin myös wilmassa kaikille vanhemmille. Somessa on jaettu säännöllisesti eri kanavilla päihdeasiaa eri kohderyhmille (päihdeet, rahapelaaminen, digipeli riippuvuus, huomioiden läheisetkin), erityisesti itsehoitomateriaalia, tietoa erilaisista auttavista tahoista ja ryhmistä, joihin voi osallistua etänä. Järjestöjä sekä kuntalaisia on somessa tiedotettu ja suositeltu käymään Ehyt ry:n ilmainen Ensihuoli-koulutus. Uudet Nuuska-agentit aloittivat keväällä ja ovat kiertäneet luokissa. Päihdepäivien 2021 ohjelman muututtua, Nuuska-agenttien osuus jäikin pois. Syyskuulla on pidettu Juteltasko-päihdetunnit sekä -vanhempainilta 6. luokalle. NikotiiniPakka-hankkeelle haetaan uudestaan rahoitusta, Vaala mukana hankkeessa. Vaalan nuuska-agenttitoimintaa esiteltä THL:n toimesta Päihdepäivillä. Koulunuorisotyöntekijä on pitänyt koululla tunteja ja tietoiskuja päihdeisiin liittyen. Nuorisotyön kyläpartiointi.
---	---

	varhaiskasvatuksen LATU-ryhmä). Tiedotetaan erilaisista tukea antavista tahoista, palveluista sekä valtakunnallisista vertaisryhmistä joita internetissä. Oma-apu- tiedon ja lähteiden suunnitelmallinen, motivoiva jakaminen eri lähteissä. Erilaisten ehkäisevän päihdetyön työvälineiden käyttöönotto. Kampanja alkoholin, huumeiden välittämisestä ja myynnistä alaikäisille. + EHYT ry Nuorisotyössä, koululla ja koko kunnassa hyödynnetään mm. Ehyt ry:n tarjoamia koulutuksia monipuolisesti.		
	Väkivallan / perheväkivallan ehkäisytyö Osaamisen lisääminen: Koulutusta, jotta varhaiskasvatuksen ja koulujen henkilöstöllä on hyvät valmiudet tunnistaa ja auttaa perheväkivallasta kärsiviä lapsia ja sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnalla tulee olla perustietoa lähisuhde- ja perheväkivallasta ilmiönä, väkivallan vaikutuksista hyvinvointiin ja terveyteen sekä väkivallan uhrin kohtaamisesta. -kunnan asukkaat tietävät mistä apua voi hakea eli tiedon jakaminen.	Hyvinvointiosasto Koulu Kunnan omat asiantuntijat, kuten koulupsykologi, kuraattori, etsivä nuorisotyöntekijä Ulkopuoliset luennoitsijat Kaupat Oulunkaari, POPSote	Osallistuttu PSAVI:n Miepäväki-työryhmän kehittämispalaveriin, joissa suunnitellaan ko asioita Pohjois-Pohjanmaan alueella. Jaettu säännöllisesti eri somekanavissa tietoa ja auttavien tahojen yhteystietoja. Ohjattu avuntarpeessa olevia kuntalaisia eteenpäin.

Nuoret kesätöihin	kesäsetelityöllistäminen	hyvinvointipalvelut Vaalan 4H Kunnan eri hallintokunnat Yritykset ja järjestöt	Kaikki kesätyötä hakeneet nuoret pystyttiin työllistämään.
----------------------	--------------------------	--	--

Aikuisväestö / työikäiset

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho ja resurssit	Tilinpäätös 2021
Työttömyyden ehkäisy ja työttömyyskierteen katkaisu	Ohjaamo-toiminnan käynnistämisen mahdollisuuksien selvittäminen: palveluohjauksen kehittäminen. kaikkien työikäisten Ohjaamo-toiminnan selvittäminen?	Hyvinvointipalvelut työllistämistiimi Oulunkaari, POPSote	Ohjaamotoimintaa on selvitetty ja kartoitetaan mikä taho alkaa sitä toteuttamaan. Kehittämistä jatketaan v 2022
	Kyläyhdistykset työllistäjinä. Kyläyhdistystoimijoiden kouluttaminen ohjaajiksi - selvitetään. Kyläyhdistysten yhteisen työvoimapolitiittisen hankkeen mahdollisuuksien selvittäminen	Kyläkierrokset kyläyhdistysten ja yritysten yhteistyö	Kyläyhdistyksiä on tullut työllistämistoimintaan kaksi lisää eli Pelson kyläyhdistys ja Vaalan Toiminta-apu. Neittävän kyläyhdistys jatkaa toimintaa entiseen tapaan. Työtä hyvässä seurassa - hanke on auttanut työllistämisen aloittavia yhdistyksiä.
	Oppisopimuskoulutuksen edistäminen. Palkkatuki. Työkokeilu. Koulutukseen ohjaus. VERTY -hankkeen toimenpiteet Lähde -hankkeen toimenpiteet	Hyvinvointiosasto ja hallinto- osasto, VERTY- hanke, Lähde- hanke, hyvinvointipalvelut ja kansalaisopisto	Hankeraportit. Verty-hanke tukee toiminnallaan työttömien hyvinvointia sekä parantaa heidän työ- ja toimintakykyään. Palaute Vertyn toiminnasta on ollut myönteistä. Oppisopimuskoulutuksessa palkkatuella vuoden aikana on ollut kolme. Palkkatukityöllistäminen jatkunut kunnan ja Oulunkaaren kuntayhtymän kanssa sekä yhdistysten kanssa. Työkokeilussa yrityksessä ollut kaksi sekä kaksi

			yritystä on palkannut työntekijän palkkatuella.
	Avoimet työpaikat ja työnhakijat kohtaavat. Yritysten ja kunnan välinen yhteistyö. Työtä hyvässä seurassa – PoPLi:n hanke VERTY -hanke		Avoimet työpaikat ja työttömät ei kohtaa. Ammatillinen koulutus puuttuu siihen työtehtävään mikä avoinna tai sitä ei ole ollenkaan tai koulutus on vanhentunut. Osatyökykyisten määrä on lisääntynyt. Yritysten ja kunnan yhteistyö on vähäinen.
	Mestari-kisälli –mallin käyttöön ottaminen	Kunnan työllisyystiimi kyläyhdistykset	Mestari - kisälli - mallia ei ole käytetty.
Työttömän hyvinvoinnin lisääminen ja työllisyysmahdollisuuksien parantaminen	Kuntouttava työtoiminta. Yksilövalmennus. Työvalmennuksen (nuoret, aikuiset) kehittäminen. Verty-hankkeen tavoitteiden eteenpäin vieminen.	Työkykyä ja hyvinvointia luonnosta –hanke (2017-2020) Yksilövalmentajan ja sosiaalihoajaan yhteistyön tiivistäminen Hyvinvointipalvelut ja kansalaisopisto (liikunta ja kulttuuri) Kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja. Verty-hankkeen henkilöstö ja kehittäjäasiakkaat	Kuntouttavaa työtoimintaa on järjestetty Valmennuspaja Lokissa. Yksilövalmentajan / työvalmentajan ja kuntouttavan työtoiminnan ohjaajan sekä sosiaalihoajaan yhteistyö on tiivistä. Verty-hanke on toteuttanut hankesuunnitelman mukaista toimintaa, mm. kehittäjäasiakasvalmennuksen kävi keväällä 6 hankkeen asiakasta. Valmennus järjestettiin yhdessä POSKE:n kanssa.
	Osallisuuden vahvistaminen: · Tiedottaminen eri osallisuuden mahdollisuuksista · Meidän Vaala-tilaisuudet · Työikäiset verkoston toiminta Kunta olemme me - hankeyhteistyö Maaseudun		Työikäisten verkosto on kevään aikana työstänyt vaalalaisen työikäisen tuen polkua. Tuen polku huomioi myös työikäisen perheen. Tuen polku tekee näkyväksi kunnan, Oulunkaaren, yhdistysten, seurakunnan ja mahdollisten muiden

	Sivistysliiton kanssa: hankkeen toimenpiteet suunnitellaan 2021 hankerahoituksen varmistuttua		toimijoiden toimintoja ja palveluita Kunta olemme me -hanke ja hankkeen palvelumuotoilija tuottavat suunnitelmaa torin alueen kehittämiseen, osallistettu nuoria, päiväkotiryhmää ja kuntalaisia.
	Pitkäaikaistyöttömien terveystarkastuksien jatkaminen. Psykiatrisen sairaanhoitajan palveluiden näkyväksitekeminen TYP -toiminta Vertaistervarit - hankeyhteistyö yhdistysten toimijoiden elintapaohjausneuvonnan kehittämiseksi	Oulunkaaren kuntayhtymä	Pitkäaikaistyöttöminen terveystarkastukset jatkuvat normaalisti. Psykiatrisen sairaanhoitajien palvelut ovat toimineet hyvin. TYP-toiminta jatkuu suunnitelmien mukaan. Vaalassa on saatu yksi vertaisohjaaja, haasteita saada vertaisohjaajia koulutettavaksi.
Yrittäjyyden edistäminen ja olemassa olevien yritysten toimintaedellytysten turvaaminen	Kohtaamispaikkatoiminnan selvittäminen -Kahvilakulttuurin edistäminen		Kohtaamispaikkatoiminta päästään aloittamaan senioreista lokakuulla, mutta sopivien tilojen löydyttyä toimintaa laajennetaan kaikenikäisiin.
	Yrittäjien välisen yhteistyön kehittäminen. Geopark-yritysyhteistyön kehittäminen: - matkailukehittämissuunnitel man toteuttaminen · GEOPARK –kurssi kansalaisopistoon Kotiseututuntemuksen lisääminen. Retkeilypaikat merkitty.	Elinkeinopalvelut Säräisniemen museo- ja kotiseutuyhdistys	 Säräisniemen museo- ja kotiseutuyhdistys suunnittelee toiminta- avustukselle toimenpiteitä
	Kunnan strategian mukaisesti		

Päihteiden käytön vähentäminen	Ohjaamopalveluiden selvittäminen	Oulunkaari Hallinto-osasto Hyvinvointiosasto	Ohjaamonpalveluita on selvitetty vuoden aikana.
	Kuntalaisten kutsuminen mukaan harrastuksiin. - uusille kuntalaisille tervetulokirje	Järjestöt, yksityiset henkilöt, vapaa-ajan asukkaat, kulttuurikummit ja liikuntakaveritoiminta Hyvinvointipalvelut	Kesälle tulossa tutustumispäiviä eri lajeihin, joita Vaalassa mahdollista harrastaa.
	Päihteiden ongelmakäytön varhainen tunnistaminen ja siihen puuttuminen.	Neuvola, varhaiskasvatus (Lapset puheeksi -menetelmä), koulu, sosiaalityö. Tiivis yhteistyö.	
	Matalan kynnyksen päihdepalvelut ovat saatavissa ja palveluiden ohjaus toimii. Vaalan ehkäisevän päihdetyön ohjelman mukaiset toimet otetaan käyttöön vuoden 2021 aikana mm. OSAAMISEN LISÄÄMINEN: -koulutusta päihteiden käytön tunnistamisesta sekä puheeksi ottamisesta kaikille ehkäisevää päihdetyötä työikäisten kanssa työskenteleville ammattilaisille sekä julkisen että kolmannen sektorin toimijoille, sekä työnantajille, että mahdollisimman moni kunnassa tunnistaa päihteisiin ja ongelmapelaamiseen (myös digipelaaminen) liittyvät riskit ja haitat ja osaa ottaa	Vaalan kunta, hyvinvointiosasto , Oulunkaari, POPSote	Oulunkaaren päihdetyöntekijä aloitti toukokuussa 2021. Huhtikuussa 2021 aloitti toimintansa Oulunkaaren alueiden EPT-työryhmä, jossa Vaala mukana. Oman valmiin EPT-ohjelmamme mukaisesti kampanjoitiin erilaisilla teemoilla kuten tipaton tammkuu ja anna lapselle raitis jouluku. Somessa on jaettu säännöllisesti eri kanavilla päihdeasiaa eri kohderyhmille (päihteet, rahapelaaminen, digipeliriippuvuus, huomioiden läheisetkin), erityisesti itsehoitomateriaalia, tietoa erilaisista auttavista tahoista ja ryhmistä, joihin voi osallistua etänä. Järjestöjä sekä kuntalaisia on somessa tiedotettu ja suositeltu käymään Ehyt

	ne puheeksi sekä tarjota tukea/ ohjata tuen piiriin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. -tiedon jakaminen eri tavoin eri-ikäisille, avoin muutosta motivoiva keskusteluilmapiiri EPT-kampanjat 2021: -Ennalta ehkäisevän päihdetyön eli EPT-viikkoon vko 45 2021 syksyllä. - Anna lapselle raitis-joulu -Tipaton tammikuu -peliviikko lisää kampanjoita löytyy ept-suunnitelmasta -alaikäisille alkoholin ja nikotiintuotteiden välittämisestä kampanjointi! Koko kunnassa hyödynnetään mm. Ehyt ry:n tarjoamia koulutuksia monipuolisesti. Tiedotetaan erilaisista tukea antavista tahoista, palveluista sekä valtakunnallisista vertaisryhmistä joita internetissä. Oma-apu- tiedon ja lähteiden suunnitelmallinen, motivoiva jakaminen eri lähteissä. Väkivallan / perheväkivallan ehkäisytyö Osaamisen lisääminen ammattilaisten kouluttamisella: lisätään valmiuksia tunnistaa ja auttaa. Tehdään näkyväksi auttamis- ja tukimuotoja.		ry:n ilmainen Ensihuolikoulutus. Osallistuttu PSAVI:n Miepäväki-työryhmän kehittämispalaveriisiin, joissa suunnitellaan lähisuhde ja perheväkivallan ehkäisyyn liittyviä asioita Pohjois-Pohjanmaan alueella. Jaettu säännöllisesti eri somekanavissa tietoa ja auttavien tahojen yhteystietoja. Ohjattu avuntarpeessa olevia kuntalaisia eteenpäin.
Hyvät harrastukset hyvinvoinnin edistäjinä	Erätoiminnan, harrastustoiminnan ja luontomahdollisuuksien hyödyntämisen kehittäminen,	Oulujokivarren ampujat, metsästysseurat	Oulujokivarren ampujien kanssa toteutettiin eri aseharrastusmahdollisuuksiin tutustumista.

	ammuntaharrastuksen kehittäminen. Moottorikelkkaurat kuntoon! Harrastusmahdollisuuksien kartoittaminen ja näkyväksi tekeminen kunnan uusiutuville nettisivuille. Avoimet ovet Alatalolle: kannustetaan järjestämään avoimien ovien päivä harrastusmahdollisuuksia tarjoaville tahoille Erityisryhmien huomioiminen harrastustoiminnoissa. Kirjaston harrastusmahdollisuuksien näkyville tekeminen: urheiluvälinelainausta, olokolo, näyttelyt, työpajat	Vaalan kehitysvammaisten tuki ry	Kirjastolle hankittu uusia liikuntavälineitä lainattavaksi. Nettisivujen uudistaminen työn alla Toimijat tutuksi päivä toteutettiin lokakuussa kirjastossa. Liikuntapalvelut esillä kirjaston toimijat- tutuksi päivässä. Somessa tiedotettu eri harrastusmahdollisuuksista.
	Kansalaisopiston kurssitarjonnan pitäminen monipuolisena myös sivukylillä.	Kunta, Kansalaisopisto	Kansalaisopistolla on kattava ja monipuolinen kurssitarjonta lukuvuodelle 2021-2022. Toteutuneita kursseja 113, joissa on käynyt 748 osallistujaa ja tunteja on käytetty 2193.
	Whatsapp-ryhmien perustaminen: kimppakyytien organisointi harrastuksiin pääsemiseksi.	Kyläyhdistykset ja urheiluseurat	Ei ole toteutunut

Senioriväestö

Tavoite	Toimenpiteet	Vastuutaho ja resurssit	Tilinpäätös 2021
Voimavarana varhaisseniorit	Senioreiden jumpparyhmät, uintiretket ja kuntosalipalvelut. Voimaa vanhuuteen toiminnot Säräisniemellä jumppa tiistaisin. Selvitetään mahdollisuutta järjestää alakoululaisten kerho, jossa Seniorikammarin lukuhetkiä kokeiltaisiin. Seurakunnan hartaushetki välitetään AC-laitteilla ikäihmisille. Uintitekniikan opetus, selvitetään mahdollisuutta?!	Hyvinvointikoordinaattori, Rokuan kylpylä, Vaalan fysioterapia, Yhdistykset	Seniorien kuntosalivuoroa toteutettu koronarajoitusten puitteissa. Uintiretkiä ei ole koronasta johtuen voitu järjestää keväällä, mutta syksyllä ryhmät jälleen alkoivat. Toteutettiin ikäihmisten luontoliikuntarata. Voimaa vanhuuteen - ohjelman puitteissa kuvattiin ikäihmisten liikuntavideoita, joita on julkaistu kunnan facebookissa ja nettisivuilla. Hankittu kirjastolle kaksi voimareppua, joita järjestöt voivat lainata omiin liikuntatapahtumiinsa.
	Aktiivinen eläkeläis- ja erityisjärjestöjen toiminta.		Meidän Vaala- järjestöiltä elokuussa. Yhteistyössä ikäihmisten järjestöjen kanssa toteutettiin ikäihmisten liikuntapäivä syyskuussa.
Terve ja hyvinvoiva vanhusväestö	Mahdollisuus terveelliseen ruokailuun edullisesti oppilasravintola Sapuskassa. Tehostetaan tämän mahdollisuuden tiedottamista! Kotipalvelun ateriat suositusten mukaiset Ylijäämäruoan jakelumahdollisuus selvitetään.	Ruokapalvelut, järjestöt	Ruokailu ei ole ollut mahdollista koronan vuoksi
	Kultaisen iän kotikäynnit Kahvikaveri ja kahvikamari -toiminta	Järjestöt (kartoitetaan järjestöt, jotka sitoutuvat) yhteistyössä kunnan ja	Koronan vuoksi kahvikamari ehti toimia touko-kesäkuussa kaksi kertaa. Syksyllä kahvikamari toteutui kerran viikossa. Kotikäyntejä tehtiin.

Koulutuksiin osallistuminen yhdessä-koordinointi FB-sivuston kautta Liikuntaa yhdessä, tiedottaminen seuratoimintapalstalla, infotv:t, FB-sivut ja ryhmät Mökkiläisten huomioiminen tiedottamisessa esteettömät nettisivut, tapahtumakalenterin helppokäyttöisyys Seurakunnan kahvikamari, kotikäynnit ja syntymäpäiväjuhlat ikäihmisille Järjestöjen ja yritysten esittelypäivä senioreille	vanhuspalvelujen kanssa Seurakunta	Syntymäpäiväjuhlat ovat loppuvuonna.
Kulttuuritapahtumat ja retket Seurakunnan retket, leiri/ konsertit/ laulajaiset Kuorojen kevätlaulajaiset Seurakunnan kerhot kuntakeskuksessa, Pelsolla sekä Manamansalossa Pyritään aktiiviseen tiedottamiseen kaikista tapahtumista!	Hyvinvointipalvelut ja järjestöt seurakunta, kansalaisopisto	Koronan vuoksi seurakuntakerhoa ei pidetty kuin toukokuussa Vaalassa. Kerhot aloittivat toimintansa syksyllä normaalisti. Seurakuntaretki toteutettiin syksyllä kotiseuturetkenä.
Veteraanien yhteiset kahvitukset kerran kuukaudessa (myös avustajat kutsuttuja) ja tervehdyskäynnit veteraanien luona.	Lions Club Vaala Vaalan rintamaveteraanit	

	Yhteistyössä vanhus- ja vammaisneuvoston sekä muiden järjestöjen kanssa selvitetään eri luontoreittien ja julkisten kohteiden esteettömyysasiat. Toimenpiteet esteettömyyden edistämiseksi suunnitellaan. Penkit kylänraitille Selvitellään kauppojen kanssa rollaattorilla tai pyörätuolilla liikkuvien ikäihmisten kauppa-asioinnin helpottamista. Onko esimerkiksi seniorikäräryjen hankkiminen mahdollista?	kunta, järjestöt, yritykset Kotiapua sivukylille: kylätalkkaritoiminnan selvittäminen Hyvinvointipalvelut, työllisyyspalvelut, Neittävän kyläyhdistys	Esteettömyyskierros on tehty - johtopäätökset lähetetty edelleen tekniselle osastolle
	Löytävän seniorityön suunnittelun käynnistäminen sekä toimintojen toteuttaminen	Hyvinvointiosasto	Ikäihmisten verkoston kanssa aloitettu löytävän seniorityön suunnitleminen. Hyvinvointisuunnittelija ja srk diakoni osallistuivat Valli.fi:n Etsivän vanhustyön verkostokeskuksen mentoroiniohjelmaan (vuoden 2021 ajan), jossa kehitettiin omaa mallia asiantuntijoiden ohjauksessa. Jatkossa löytävää seniorityötä on kehittämässä myös vanhus- ja vammaisneuvosto. Kevään aikana toimi kaksi puhelinrinkiä, joista saatu palaute oli sekä ohjaajilta että osallistujilta positiivista. Syyskuussa alkanut kolmas puhelinrinki jatkuu vuonna 2022. Uusia vapaaehtoisia rinkien ohjaajia on etsitty mm. someilmoituksilla. Vuodenvaihteessa tehtyä toimijakartoitusta hyödyntäen on hyvinvointisuunnittelija ollut senioreiden tavoitettavissa puhelimitse arkipäivisin ja voinut välittää heille tarvittaessa apua/tukea kotona asumisen mahdollistamiseksi.

		Osallistuttiin taloudellisen hyvinvoinnin puheeksiottaminen ikäihmisillä-mallin pilotointiin (Popsote) sekä aloitettiin kehittämään ikäihmisille Vaalaseteliä, jolla he voivat maksaa kodin ylläpitotyöstä.
Kohtaamispaikkatoiminnan mahdollisuuksien selvittäminen kaikenikäisille	Hyvinvointipalvelut, tekninen osasto, yhdistykset	Teamsissa tapahtuvaa kohtaamispaikkatoimintakokeilua "Ikäihmisten viikon hetki" senioreille kokeiltiin keväällä 2021 seurakunnan diakoniatyön kanssa. Kohtaamispaikkatoimintaa on suunniteltu srk, eri yhdistysten, vanhus- ja vammaisneuvoston ja ikäihmisten verkoston kanssa. Toiminta päästiin aloittamaan syksyllä ja kokoontumisia oli Veneheitossa, Suutarinkylällä sekä keskustassa. Kohtaamispaikkatoimintaan saivat tulla mukaan kaiken ikäiset.
Kotiapua sivukylille: kylätalkkaritoiminnan selvittäminen. Otakantaa.fi kyselyssä esiinnousseiden ikäihmisten kotona pärjäämisen tuen ja kodin ylläpitotöiden järjestämisen selvittäminen		Vuonna 2016 toteutettu toimijakarttoitus uusittiin 2021 tammikuussa
Voimaa vanhuuteen mentorointiohjelma. Pyritään edistämään ikäihmisten yli 75-vuotiaiden kotona asumista erilaisin liikunnallisoin koulutuksin ja menetelmin.	Hyvinvointipalvelut, Voimaa vanhuuteen sopimuskumppanit	Voimaa vanhuuteen ohjelman puitteissa toteutettu mm. jumppaohjeiden kotiin jakaminen kotihoidon kautta, maksuton kuntosalivuoro senioreille sekä omatoiminen luontoliikuntapolku. Lisäksi kuvattiin jumppavideoita vertaisohjaajien ohjaamina, joita on julkaistu kunnan Facebook- sivuilla ja nettisivuilla. Syksyille on tulossa iso koko päivän kestävä ikäihmisten liikuntapäivä, jossa pääsee kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja. Päivän aikana toteutetaan myös ravitsemukseen,

			liikuntaan ja aivoterveysteen liittyviä luentoja.
	Ilmaiset salivuorot ohjattuun liikuntaan eläkeikäisille.	Kunnanhallituksen päätös Kunnan liikuntatilat (urheilutalo, koulu, Amppari)	Maksuttomat vuorot käytössä.
	Tehdään näkyviksi erilaiset harrastusmahdollisuudet.	Kansalaisopisto, hyvinvointipalvelut, järjestöt	Nettisivujen kehittämistyön yhteydessä pyritään tekemään erilaiset harrastusmahdollisuudet näkyviksi. Kesällä järjestettiin lajikokeiluja erilaisiin "vaalallisiin" harrastuksiin, kuten ammunta, frisbeegolf, suunnistus, parkour jne. Vanhusten viikolla järjestettiin yhteistyössä seurakunnan ja yhdistysten kanssa kirjastolla "Toimijat tutuksi tapahtuma".
Vanhuksille tilanteeseen sopiva hoiva ja hoito	Seurakunnan hartaushetket laitoksissa.	seurakunta	Hartaushetkiä laitoksissa pidettiin rajoitusten salliessa vierailut.
	Hyödynnetään teknologiaa osana turvallista kotona asumista. Seurataan ja arvioidaan aktiivisesti uusia teknologisia mahdollisuuksia. Videovälitteinen kotihoito vakiintuu ja toiminta laajenee. Asumisyksiköt ovat toiminnallisia ja yhteisöllisiä koteja. Ikäihmisiä tiedotetaan kodin muutostöiden mahdollisuuksista sekä muista ikäihmisille kuuluvista etuuksista. Selvitetään millaisia mahdollisuuksia on saada tukea liikkumiseen – esimerkiksi kolmipyörä?	Oulunkaari	Oulunkaaren verkkosivut toimivat ja opastavat, puhelinnumerot helposti löydettävissä kuntakohtaisesti.

			somessa on tiedotettu senioreille (tai heidän omaisilleen), miten voi hakea korjausneuvontaa.
	Palvelutarpeenarvointi lain edellyttämällä tavalla. Sosiaali- ja terveysministeriön laatusuositus toteutuu. Palvelut tuotetaan ensisijaisesti kotiin.	Oulunkaari	
	Ikäihmiset tarvitsevat lisätietoa turvapuhelimen toiminnan periaatteista	Oulunkaari	
Turvallinen ja viihtyisä asuinympäristö	Kylätyöntekijän palvelujen laajentaminen koko kunnan alueelle. Selvitetään kyläyhdistysten mahdollisuutta koordinoida toimintaa.	Kyläyhdistykset, kunnan johtoryhmä ja hyvinvointijohtaja kuntouttava työtoiminta	Koronarajoitusten vuoksi selvitystyötä on siirretty - Vaalan Toiminta-apu ry järjestää toimintaa yhdistyksensä puitteissa
	Paloturvallisuus Käynnistetään turvallisuussuunnitelman laatiminen ja liittäminen osaksi hyvinvointisuunnitelmaa.	Järjestöt, vanhus- ja vammaisneuvosto, Kainuun pelastuslaitos, SPEK kyläyhdistykset	Käynnistetty, turvallisuussuunnittelua tehdään osana laajaa hyvinvointikertomustyötä
	Vanhusten liikenneturvallisuus: liikenneluotsi toiminnan edistäminen Pyöräilykypärä- ja heijastinkampanja	Järjestöt, vanhus- ja vammaisneuvosto, Oulun poliisi	Pyöräilyyn ja kypärän käyttöön suunnattu kampanja toteutettu. Syksyllä toteutetaan "Pysy pystyssä- kampanja". ja heijastinkampanja.
	Varhaiskasvatukset IP-kerhotoiminnan ja ikäihmisten	Hyvinvointiosasto ja varhaiskasvatus	Ei ole voitu toteuttaa

	kerhotoiminnan yhteiset hetket/ toiminnan yhdistäminen.		
	Toimintaohjeet huijareiden varalle.	Järjestöt, vanhus- ja vammaisneuvosto, Oulun poliisi	Jaettu säännöllisesti somessa tietoa mm. Mummonmarkan vartijat-hankkeelta. Mummonmarkan vartijat on Turvallisen vanhuuden puolesta - Suvanto ry:n hanke, jolla pyritään lisäämään ikäihmisten tietoisuutta taloudellisesta kaltoinkoittelusta, petoksista ja huijauksista sekä niiltä suojautumisesta. Hanke toimii valtakunnallisesti vuosina 2018-2021 rahoittajanaan STEA.
	Väkivallan / perheväkivallan ehkäisytyö Osaamisen lisääminen: Koulutusta, jonka tavoitteena, että ikäihmisten kanssa toimivilla sekä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnalla tulee olla valmiudet tunnistaa väkivaltaa kohdanneet ikä-ihmiset, perustietoa lähisuhde- ja perheväkivallasta ilmiönä, väkivallan vaikutuksista hyvinvointiin ja terveyteen sekä väkivallan uhrin kohtaamiseen ja auttamiseen. -kunnan asukkaat tietävät mistä apua voi hakea eli tiedon jakaminen.	Oulunkaari, POPSote, hyvinvointiosasto	Osallistuttu PSAVI:n Miepäväki-työryhmän kehittämispalaveriin, joissa suunnitellaan lähisuhde ja perheväkivallan ehkäisyyn liittyviä asioita Pohjois-Pohjanmaan alueella. Jaettu säännöllisesti eri somekanavissa tietoa ja auttavien tahojen yhteystietoja. Ohjattu avuntarpeessa olevia kuntalaisia eteenpäin.
Vanhuksille mielekäs elämä kotona	Ruokapalvelut kotihoidon tukipalveluna niitä tarvitseville. Päivätoiminta on suunnitelmallista ja kuntouttavaa. Päivätoimintaa	Kunta, Oulunkaari	

	toteutetaan kokopäiväisesti yhtenä päivänä viikossa.		
	Digitaaliset palvelut osaksi vanhusten mielekästä elämää kotona. Selvitetään miten saadaan nuoret mukaan auttamaan ikäihmisiä digitaalisten palveluiden oppimisessa	Kunta, Oulunkaari, järjestöt	
	Omaishoito toteutuu optimaalisesti tukien kotona asumista. Omaishoitajien jaksamista tuetaan. Organisoidaan ja tiedotetaan omaishoitajien vapaa – mahdollisuuksista. Selvitellään omaishoitajien muuta jaksamisen tukea. Yhdistykset kokoavat omaishoitoon ja muihin ikäihmisten asioihin liittyviä epäkohtia - yhteistyössä kunnan ja Oulunkaaren kanssa järjestetään tilaisuus, jossa näihin kysymyksiin vastataan. Omaishoitajien hyvinvointikäynnit toteutetaan suunnitellusti niitä haluaville. Seurakunnan omaishoitajien kerho, kirkkopyhät	Oulunkaari, kunta, järjestöt Vaalan seurakunta	Omaishoitajien kerhotoiminta on loppunut vähäisen kävijämäärän vuoksi. Kirkkopyhä on syksyllä.
	Sosiaali- ja terveysministeriön laatusuositus toteutuu ja vanhuspalvelulain 14 § mukaisesti palvelut tulee tuottaa ensisijaisesti kotiin ja	Oulunkaari, omaiset, sosiaali- ja terveyspalvelut, vapaaehtoistyö (yksityiset ja järjestöt)	

	arkiympäristöön yhteistyössä verkoston kanssa.		
	Senioripisteen toiminnasta tiedotetaan riittävästi ja toimintaa kehitetään.	Oulunkaari	Senioripisteestä jaettu tiedotteita ilmoitustauluille pitkin kylää sekä mainostettu Facebookissa. Myös kotihoidon Facebook kertoo ajankohtaista asiaa sekä ohjeistuksia erilaisiin tilanteisiin
Teknologian ja sähköisen maailman tuominen lähelle ikäihmistä	Matalan kynnyksen koulutukset senioreille. Digikummitoiminnan näkyväksi tekeminen Digitaaliset palvelut osaksi vanhusten mielekästä elämää kotona.	Kansalaisopisto, kirjasto Oulunkaari, kunta, järjestöt	Oulunkaaren digi- sekä omaishoidon vastaava Ulla Hamari tehnyt työtään näkyväksi
	Yhteispalvelupiste toimii kunnantalolla ja sieltä saa apua ja ohjausta palveluihin. KELAN lomakkeiden täyttöavun organisoinnin selvittäminen	Kunnan keskushallinto, sopimuskumppanit yhteispalvelussa Hyvinvointipalvelut	Yhteispalvelupiste toimii kunnantalolla ja sieltä saa apua ja ohjausta palveluihin.
	Kirjasto on yhä enemmän kansalaisten tietopiste, josta saa käytännön apua teknologian käyttöön.	Kirjasto	Kirjaston toimintaan on vaikuttanut merkittävästi remontti ja koronarajoitukset
	Vaalan ehkäisevän päihdetyön ohjelman mukaiset toimet otetaan käyttöön vuoden 2021 aikana mm. OSAAMISEN LISÄÄMINEN: Koulutusta päihteiden käytön tunnistamisesta sekä puheeksi ottamisesta kaikille ehkäisevää päihdetyötä tekeville tahoille, kuten seniori-ikäisten parissa työskenteleville ammattilaisille sekä julkisen että kolmannen sektorin toimijoille, että mahdollisimman moni	hyvinvointiosasto, hyvinvointisuunnittelija, oulunkaari	Oulunkaaren päihdetyöntekijä aloitti toukokuussa 2021. Huhtikuussa 2021 aloitti toimintansa Oulunkaaren alueiden EPT-työryhmä, jossa Vaala mukana. Oman valmiin EPT-ohjelmamme mukaisesti kampanjoitiin ja osallistuttiin valtakunnallisiin kampanjoihin kuten Tipaton tammikuu. Somessa on jaettu säännöllisesti eri kanavilla päihdeasiaa eri kohderyhmille (päihteet, rahapelaaminen, digipeliriippuvuus, huomioiden läheisetkin), erityisesti itsehoitomateriaalia, tietoa erilaisista auttavista tahoista ja ryhmistä, joihin voi osallistua

kunnassa tunnistaa päihteisiin ja rahapelipelaamiseen liittyvät riskit ja haitat ja osaa ottaa ne puheeksi sekä tarjota tukea/ ohjata tuen piiriin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. tiedon jakaminen eri tavoin eri-ikäisille, avoin muutosta motivoiva keskusteluilmapiiri -Päihteistä puhuminen eri tilaisuuksissa , infoiskut Vaalassa EPT-kampanjat 2021: -Ennalta ehkäisevän päihdetyön eli EPT-viikkoon vko 45 osallistuminen 2021 syksyllä. - Anna lapsenlapselle raitis-joulu -Tipaton tammikuu lisää kampanjoita löytyy ept-suunnitelmasta -koko kunnassa hyödynnetään mm. Ehyt ry:n tarjoamia koulutuksia monipuolisesti. Tiedotetaan erilaisista tukea antavista tahoista, palveluista sekä valtakunnallisista vertaisryhmistä joita internetissä. Oma-apu- tiedon ja lähteiden suunnitelmallinen, motivoiva jakaminen eri lähteissä.		etänä. Järjestöjä sekä kuntalaisia on somessa tiedotettu ja suositeltu käymään Ehyt ry:n ilmainen Ensihuoli-koulutus. Yli 65-vuotiaiden alkoholinkäytön riskirajat ovat matalammat kuin työikäisten ja tästä on tiedotettu somekanavissa säännöllisesti.
--	--	--